

Inleiding Cornelis Lely-lezing 2018
door Ina Adema, burgemeester van Lelystad

Dit jaar vieren we dat het honderd jaar geleden is dat de Zuiderzeewet is vastgesteld.

De drooglegging van de Zuiderzee is lang gezien als een wild avontuur. Hoewel er al veel eerder gesproken werd over de inpoldering van de Zuiderzee, was het Cornelis Lely, naamgever van onze stad - én van deze lezing-, die het eerste technisch uitvoerbaar plan presenteerde en die de wet die de uitvoering van zijn plan mogelijk moest maken er als minister van Waterstaat persoonlijk in 1918 doorloodste

De Zuiderzeewerken hebben ervoor gezorgd dat het Nederland van nu, er ingrijpend anders uitziet dan het Nederland van honderd jaar geleden: de woeste Zuiderzee werd bedwongen. De Afsluitdijk werd gemaakt, mijn pake (de vader van mijn vader) heeft daar nog aan meegewerkt en dames en heren, dat ging in die tijd met een schepje en een emmertje. Nieuw land werd gevormd, waaronder Flevoland met Lelystad als latere provinciehoofdstad.

Het grootste inpolderingsproject aller tijden, heeft veel goeds gebracht, maar ook een aantal zaken die beter hadden gekund.

In deze Cornelis Lely-lezing neemt minister Cora van Nieuwenhuizen samen met co-referent Hetty Klavers u met de blik van Cornelis Lely mee naar de toekomst van het IJsselmeergebied.

Maar voordat zij dat doen, neem ik u graag nog even mee naar het verleden.

Ik zei het al: 100 jaar Zuiderzeewet heeft veel goeds gebracht, maar er waren ook zaken die beter hadden gekund. Het Rijksbeleid ten aanzien van het nieuwe land was niet altijd even consistent en beloften werden niet altijd, of niet direct, ingelost.

Met als meest recente voorbeeld natuurlijk de luchthaven, die dit jaar, in april 2018, haar deuren, of liever gezegd, haar startbaan, voor het grote publiek zou openen. Ik heb er echter alle vertrouwen in dat deze minister alles op alles zet om de belofte van de luchthaven alsnog in te lossen

Als je het beschouwt vanuit het ruimtelijk-economisch domein zijn er uiteindelijk ook veel van de bestuurlijke ambities wel gerealiseerd of liggen binnen handbereik.

Zo heeft de Lelystad inmiddels goede verbindingen over de weg, het water en het spoor. De eerste fase voor meer en sneller treinverkeer op het traject Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad (OV SAAL) is inmiddels klaar en de totstandkoming van de A23 is een reëel perspectief. De (biologische) landbouw is van internationaal formaat. De ruimte, gunstige ligging en goede logistieke verbindingen waren ook voor Inditex - in de eerste fase al goed voor 400 extra banen - reden om zich hier te vestigen. En de stedenbouwkundige opzet van Lelystad maakt het samengaan van rustig wonen in het groen en bedrijvigheid in de economische knooppunten mogelijk.

Maar daarentegen draagt de stad in de kern van haar ontwikkeling een sociale problematiek mee, die in de plannen op de tekentafels niet was voorzien.

Zeker niet door Lely, een liberaal met een sociaal hart.

In de moeilijke jaren tachtig kwam economisch de klad in de ontwikkeling van de stad. De aanleg van een snelweg werd uitgesteld. De belangrijke treinverbinding met de Randstad bleef uit. De inpoldering van het Markermeer kwam ter discussie te staan en ging niet door. Bovendien bleek Almere als overloopgebied voor de Amsterdammers door haar nabijheid aantrekkelijker te zijn dan Lelystad. Lelystad beleefde een dieptepunt met enorme werkloosheid, veel leegstand en de hoogste criminaliteitscijfers van Nederland.

Ook vandaag de dag kent Lelystad nog een sociaal zwakke structuur. Voorbeelden daarvan zijn de bovengemiddelde jeugdzorgproblematiek en het achterblijvende gemiddelde inkomensniveau per inwoner ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Destijds was dit aanleiding voor het instellen een interdepartementale commissie en de Lelystadtafel. Met als opdracht de problematiek in beeld te brengen en passende maatregelen te formuleren. Het Rijk gaf daarmee vorm en inhoud aan haar verantwoordelijkheid vanwege de directe relatie met de ontstaansgeschiedenis van de stad. Eén van de resultaten van die commissie was de instelling van de zogenaamde ICL-bijdrage. Ter compensatie van de bovengemiddelde lasten op het terrein van beheer en onderhoud van de stad.

De recente ICL-evaluatie heeft aangetoond dat die problematiek zeer hardnekkig is, maar was ook aanleiding voor het Rijk om haar betrokkenheid en verantwoordelijkheid te herbevestigen.

Gemeente, provincie en rijk zijn daarom onlangs onder de noemer Lelystad Next Level nieuw commitment aangegaan om samen te werken aan de toekomst. Samen met andere partijen op zoek naar kansen en oplossingen voor onze gemeente, onze stad.

Het doel is een aantrekkelijke en duurzame stad, die financieel gezond en zelfstandig is. Een stad waarin alle inwoners meedoen, het onderwijs goed is en waarin je prettig woont. Een zelfbewuste, economisch dynamische stad.

Lelystad staat aan de vooravond van deze sprong voorwaarts, eigenlijk denk ik dat we al een beetje zijn begonnen.

2018 is tenslotte niet alleen het jaar waarin we vieren dat 100 jaar geleden de Zuiderzeewet werd aangenomen, maar het is ook een jaar waarin veel ontwikkelingen aan de Lelystadse kust in stroomversnelling komen:

Zo opende u mevrouw de minister, afgelopen week de Marker Wadden voor publiek; de HISWA te water vond plaats met een succesvolle 1^e editie en volgende week is de opening van de Flevokust haven.

Veel seinen staan op groen. Lelystad heeft enorm veel kansen en potenties. Potenties die we met elkaar kunnen maar ook moeten verzilveren.

Tot slot, allereerst mijn complimenten voor de organisatie van deze 12^e Cornelis Lely-lezing en voorzitter Chris Leeuwe in het bijzonder.
(applaus)

Het thema van vandaag is een thema dat mij om meerdere redenen persoonlijk ook zeer aanspreekt, niet alleen als burgemeester van de provinciehoofdstad van Flevoland, maar ook vanwege diverse andere functies die ik in de afgelopen jaren vervuld heb en nog steeds vervul in de waterwereld.

Het verhaal van Nederland - en van Flevoland in het bijzonder- is het verhaal van water. De inpoldering, de dijkenbouw, de overzeese handel,

de specialistische kennis die wij als land exporteren, water als eerste levensbehoefte, drinkwater dus, water voor vermaak, water als bedreiging... Lelystad, stad aan het water, gebouwd op de bodem van de voormalige Zuiderzee.....

Ik verheug me dan ook zeer op de lezingen van beide sprekers van vandaag; onze minister van I&W Cora van Nieuwenhuizen en onze dijkgraaf Hetty Klavers.